

Aan de woordvoerders cultuur in de Tweede Kamer

Amsterdam, 9 november 2022

Geachte cultuurwoordvoerders,

Ter voorbereiding op het WGO Cultuur op 14 november a.s. sturen wij u hierbij een lijst met aandachtspunten en vragen. Dit in reactie op de Meerjarenbrief 'De kracht van creativiteit' en in aanvulling op de [brief die Kunsten '92](#) u reeds op 4 november jl. zond naar aanleiding van de brief 'Toekomst culturele basisinfrastructuur'. Wij verzoeken u onderstaande punten bij uw inbreng in het debat te betrekken.

1. Energiecrisis en inflatie

Het [AD van 31 oktober 2022](#) vatte de situatie in de cultuursector kernachtig samen: "Alle alarmlichten in de cultuursector staan op rood. Door de explosief stijgende energieprijzen, gierende inflatie en de nog altijd na-etterende gevolgen van de coronacrisis staat de toekomst van de poppodia, theaters en musea op het spel". We kunnen hieraan toevoegen dat dit ook geldt voor filmhuizen, cultuurcentra, presentatie-instellingen, productiehuisen, broedplaatsen, monumenten en oefenruimtes; kortom de gehele culturele infrastructuur is in een 'perfect storm' beland. De veerkracht van de culturele infrastructuur zal sterk afhankelijk zijn van de maatregelen die de overheid gaat nemen om de kosten van de energiecrisis en stijgende prijzen voor de culturele instellingen te bestrijden. Culturele organisaties zijn niet goed in staat om de sterk stijgende (energie)kosten op te vangen omdat - vanwege de coronacrisis - de reserves laag zijn. Het doorberekenen van deze kosten in prijzen is bovendien op korte termijn niet mogelijk. Veel tickets zijn al vooruit verkocht, en contracten en budgetten liggen al lang van tevoren vast terwijl de kosten om programma's uit te voeren blijven stijgen. Maar belangrijker nog: hogere entreeprijzen betekent dat de toegankelijkheid van cultuur in gevaar komt. En dat is maatschappelijk onwenselijk. Juist in deze tijden bieden concerten, voorstellingen, tentoonstellingen, films en festivals broodnodige momenten van ontspanning en reflectie. Het zijn dé opladers van mentale weerbaarheid. We hebben gezien hoe desastreus het ontbreken daarvan tijdens de coronacrisis voor bijvoorbeeld jongeren kan uitpakken.

De staatssecretaris van cultuur en media heeft onlangs in de [Volkskrant van 7 november 2022](#) aangegeven dat er compensatie voor de hoogoplopende energiekosten en prijsstijgingen komt. Dat leest als goed nieuws, maar wij zijn nog niet gerust op de invulling en uitwerking hiervan. Voor generieke regelingen (zoals de (aangepaste) TEK), komen culturele instellingen niet of nauwelijks in aanmerking. Met de voorgenomen prijsindexatie voor Rijksgesubsidieerde instellingen zijn de niet-gesubsidieerde organisaties, de projectgefinancierden, en de particuliere instellingen zoals kleine musea en bioscopen echter niet geholpen. Het merendeel van de culturele instellingen wordt gefinancierd door gemeenten. De gemiddelde aangekondigde prijsindexatie door gemeenten is gemiddeld 4,51% (bron VSCD). Alleen al de huurprijzen gaan per 1 januari 2023 met de Consumentenprijsindex (CPI) van 14,5 % omhoog. Het is daarom van essentieel belang dat de compensatie ook via het Gemeentefonds daadwerkelijk terecht komt bij de door gemeenten gefinancierde culturele infrastructuur.

Vragen:

- Waaruit bestaat de compensatie van de energiekosten? Ziet deze toe op zowel 2022 als 2023?
- Op welke wijze zal het kabinet het prijs-loon indexatiecijfer aanpassen aan de sterk stijgende inflatie?
- Hoe waarborgt de staatssecretaris dat deze compensatie ook gemeenten in staat stelt om voor de lokale culturele infrastructuur zorg te dragen?
- Hoe waarborgt de staatssecretaris dat ook culturele organisaties die weinig of geen subsidierelatie hebben met de overheid gecompenseerd worden?

2. Aanpassing en vernieuwing toekomstig bestel

De staatssecretaris geeft in de bestelbrief aan de komende maanden met alle betrokkenen aan de slag te gaan om een breed gedragen vernieuwingsagenda op te stellen. Een aantal verbeteringen wil zij al oppakken bij de aanvraagronde voor de cultuurnota 2025-2028, andere vraagstukken vragen een wat langere adem.

De hoofdlijnenbrief biedt goede uitgangspunten voor de ontwikkeling en vernieuwing van het bestel, voor de cultuurnotaperiode 2025 -2028 en de periode erna. Er liggen urgente vraagstukken waaraan gewerkt moet worden. De slagingskans zal afhangen van de wijze waarop de energiecrisis wordt bestreden, van de visie op en de uitwerking van de regelingen gericht op de cultuurnotaperiode 2025-2028 (in samenhang met de fondsen) en van de wijze waarop de sector en de andere stakeholders hierbij worden betrokken. Zo zijn wij bijvoorbeeld benieuwd naar de visie op de impuls jongerencultuur en de uitvoering daarvan door de gemeentes.

Vraag:

- Kan de staatssecretaris helder uiteenzetten wat haar concrete plannen zijn: wat zij nu wil oppakken (en met wie) en per 1 januari 2025 realiseren en wat zij in de periode daarna wil realiseren. Kan de staatssecretaris hiertoe een uitgewerkt procesvoorstel toezeggen?

3. Arbeidsmarkt

Wij zijn blij met de impulsen voor de verbetering van de arbeidsmarkt. Fair Practice (fair pay, fair share en fair chain) is in de hele culturele en creatieve sector hoog nodig. Niet alleen voor de ontwikkeling en doorstroming van talent in alle geledingen voor een duurzame carrière in de kunsten, maar ook voor een rijk en inclusief aanbod op de lange termijn. Om tot een gezonde arbeidsmarkt te komen is het cruciaal dat er naast de noodzakelijke inhaalslagen om het verleden te repareren, ook indexatie van meerjarensubsidies én indexatie van projectsubsidies plaatsvindt. Veel sectoren waaronder de audiovisuele sector, creatieve industrie en letteren kennen nauwelijks meerjarensubsidies; ondersteuning vindt plaats door middel van projectbijdragen. Ook stipendia en projectbijdrageregelingen direct gericht op makers behoeven indexering.

Vraag:

- De reservering voor fair pay (€ 34,1 miljoen) is gebaseerd op pre-corona onderzoekscijfers van de meerjarig gefinancierden. Actuele post-coronacijfers zijn van belang voor een goede indicatie wat er nu nodig is. Het is noodzakelijk - ook als signaal naar medeoverheden, ter bestendinging van het coalitieakkoord en in samenhang met de beleidsvoornemens van minister van SZW om de arbeidsmarkt te hervormen - dat de staatssecretaris voldoende middelen alloceert om de rol als opdrachtgever en financier goed in te vullen. Wanneer vindt actualisatie van de meerkosten van eerlijke beloning plaats, voor instellingen en de flexibele schil?

4. Zorgplicht voor publieke toegankelijkheid

Wij vinden het van groot belang dat iedere Nederlander zijn creatieve talenten kan ontwikkelen en onbelemmerd toegang heeft tot een zo breed mogelijk palet aan cultuurervaringen, zowel fysiek als digitaal. Het beoefenen en beleven van kunst, erfgoed en media is immers een grondrecht.

Vragen:

- Het is mooi dat er wordt geïnvesteerd in bibliotheken, niet alleen in middelen, maar ook met een verankering van de zorgplicht bij lagere overheden. Maar hoe gaat de staatssecretaris haar verantwoordelijkheid voor de publieke toegankelijkheid van de lokale culturele voorzieningen vormgeven?
- Kan niet op vergelijkbare wijze wetgeving worden ontwikkeld zodat ook de toegankelijkheid, bereikbaarheid en kwaliteit van buitenschoolse cultuureducatie voor de langere termijn wordt veiliggesteld? De bibliotheekwet en de bibliotheekbrief bieden hiervoor een mooi en goed voorbeeld. Iedere gemeente zou ook volwaardige leerlijnen kunsteducatie moeten bieden. Ook de inzet op een Nationaal Akkoord Amateurkunst met afspraken tussen OCW, IPO en VNG over een structurele, samenhangende aanpak van de ondersteuning van amateurkunstgroepen zou hierbij betrokken kunnen worden. Educatie en participatie hangen nauw samen.

5. Innovatie en digitalisering

Ten aanzien van innovatie benoemt de staatssecretaris een aantal drempels en bedreigingen zoals die ook in het onlangs uitgebrachte advies over digitalisering van de Raad van Cultuur (september 2022) worden genoemd. Bijvoorbeeld de kleinschaligheid en versnippering van initiatieven, de dreigende ongelijkheid tussen grote en kleine organisaties, het gebrek aan geld voor investeringen en de beperkte kennis en expertise. De voorstellen op het gebied van innovatie/digitalisering in de Meerjarenbrief is een slechts een beperkte vertaling van dit advies. Wij vinden dit onderwerp van zoveel belang dat we benieuwd zijn naar een uitgebreide reactie op dit advies met de daarbij behorende beleidsmaatregelen. En we zijn benieuwd hoe de staatssecretaris aankijkt tegen elementen van innovatie die in het advies minder aandacht hebben gekregen, zoals de invloed van ticketingplatforms op de economische weerbaarheid van de sector. Tenslotte zijn we benieuwd hoe de positie van makers wordt betrokken bij regelingen en programma's gericht op digitalisering.

Vraag:

- Kan de staatssecretaris borgen dat de Fair Practice Code en de positie van makers ook nadrukkelijk wordt betrokken bij regelingen en programma's gericht op digitalisering? Naast eerlijke beloning zijn immers eerlijke verdeling van rechten en het delen van data ook belangrijk om de ongelijkwaardige positie van makers te bestrijden.

6. Erfgoed

De erfgoedsector is blij met de extra budgetten en voorgenomen plannen. Vanuit het veld wordt dit als een inhoudelijke versterking gezien. Wel blijven er zorgen bestaan over het ontbreken van de borging van de kwaliteit in de restauratieketen en van de ondersteuning van de broodnodige vaklieden. En ook zijn er zorgen over de structurele borging van erfgoed in het stelsel, zoals ook blijkt uit beleidsevaluatie Erfgoedwet van oktober jl.

Vraag:

- Op welke wijze kan de staatssecretaris deze zorgen wegnemen?

Wij verzoeken om de door ons genoemde de punten bij uw inbreng maandag in het Kamerdebat te betrekken. Indien u vragen heeft, zijn wij uiteraard gaarne bereid tot nadere toelichting. Wij wensen u een vruchtbaar debat.

Met vriendelijke groet,

Anne Breure en Jeroen Bartelse, covoorzitters Kunsten '92